



Protokoll Bispemøtet

Clarion Royal Christiania Hotel, Oslo, 12.-13. september 2016

Til stede:

Helga Haugland Byfuglien, *preses*
Solveig Fiske
Ingeborg Midttømme
Tor Singsaas
Halvor Nordhaug, *visepreses*
Erling J. Pettersen
Atle Sommerfeldt
Stein Reinertsen
Per Arne Dahl
Olav Øygaard
Ann-Helen Fjeldstad Jusnes
Trond Bakkevig

Nidaros
Hamar
Møre
Nidaros
Bjørgvin
Stavanger
Borg
Agder og Telemark
Tunsberg
Nord-Hålogaland
Sør-Hålogaland
Oslo

Til stede fra sekretariatet:

Christofer Solbakken

generalsekretær

Gjester til BM-sak 26/16:

direktør Jens-Petter Johnsen
avdelingsdirektør Jan Rune Fagermoen
HR-sjef Sissel Vartdal
direktør Frank Grimstad
rådgiver Marianne T. Brekke

Kirkerådet
Kirkerådet
Kirkerådet
KA
KA

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
18/16	Orienteringssaker
19/16	Retreat i Assisi 2017
20/16	Kirkemedlemskap og tilsettingsforhold
21/16	Liturgisak: Revisjon av dåpsliturgien
22/16	Liturgisak: Liturgisk musikk
23/16	Uttalelse til reformasjonsjubileet
24/16	Mal for vigsling av biskop
25/16	Permisjon m.v. for biskoper
26/16	Nye tariffavtaler for presteskapet

BM 18/16 Orienteringssaker

1. Innføringsprogram for nye prester
2. Brev til Justisdepartementet om saksbehandling i konvertittsaker
3. Kurs for proster 2015-2016
4. Nasjonal prostekonferanse 2016
5. Olavstipendet 2017
6. Endringer i sekretariatet
7. Kommunereformen og konsekvenser for kirkelig inndeling
8. Gudstjenesteforordninger
9. Situasjonen etter Kirkemøtets vedtak om vigselsturgi for likekjønnede par
10. Praktisk – teologisk utdanning

BM-18/16 Vedtak:

Sakene ble tatt til orientering.

BM 19/16 Retreat i Assisi 2017

Bispemøtet har tidligere (februar 2016) vedtatt å gjennomføre et retreat 21.-25. august 2017 med Peter Halldorf som retreatleder. Retreatet legges til Monasterio de Bose i Assisi, Italia.

BM-19/16 Vedtak:

Retreat i Assisi 21.-25. august 2017 planlegges videre på bakgrunn av de innspill som fremkom i møtet.

BM 20/16 Medlemskapskrav og tilsettingsforhold

Bispemøtet har mottatt en henvendelse fra KA knyttet til spørsmål om medlemskapskrav og tilsettingsforhold. KA har i tiden etter Kirkemøtet 2016 mottatt enkelte henvendelser fra kirkelig fellesråd på bakgrunn av at enkelte ansatte vurderer og/eller varsler mulig utmelding av Den norske kirke som følge av vedtaket i sak KM 17/16 - Kirkelig vigsel for likekjønnede par.

Det kan tenkes å oppstå ulike situasjoner i kjølvannet av slik utmelding:

- Arbeidstaker melder seg ut av kirken, men det gis ikke melding om dette til biskopen.

- Den ansatte trekker selv konsekvensen av utmeldingen og sier opp sin stilling i Den norske kirke
- Arbeidsgiver (alternativt arbeidstaker selv) søker på vegne av den tilsatte om dispensasjon fra medlemskravet i Kirkeloven § 29 og søknaden innvilges av biskopen, jf Tjenesteordningen for biskoper § 11. Arbeidsforholdet videreføres uendret.
- Arbeidsgiver (alternativt arbeidstaker selv) søker om dispensasjon fra medlemskravet som over, men søknaden innvilges ikke.

Gitt at det oppstår situasjoner som beskrevet i siste strekpunkt, reises spørsmålet om hvorvidt arbeidsgiver da vil ha saklig grunn for å få arbeidsforholdet avvirket. Fra KAs side inviteres vi til en samtale om hvilke vurderinger biskopene hver for seg og samlet gjør når det gjelder hvilke kriterier som legges til grunn ved innvilgelse/avslag på dispensasjonssøknader. Det er grunn til å anta at ensartet praksis vil inngå i en eventuell fremtidig rettslig vurdering av en konkret sak. Spørsmålet kan også tenkes å oppstå knyttet til eventuell utmelding begrunnet i andre forhold enn nevnte Kirkemøtevedtak.

Arbeidsutvalget drøftet saken på møte i juni 2016, og vedtok at preses utarbeider, i samråd med Kirkerådet og KA, et brev til alle kirkelige tilsatte som klargjør arbeidsgivers vurdering av tematikken og konsekvenser ved utmelding for kirkelig tilsatte.

Kirkerådets avdeling for kirkeordning har vurdert saken, og mener at den juridiske situasjonen som reises må anses som avklart. De har heller ikke registret noen aktivitet eller oppmerksomhet rundt dette spørsmålet de siste månedene.

Siden saken ble drøftet før sommerferien, har det vært stille om denne tematikken. Det kan se ut som om dette ikke har tiltatt i omfang. Et brev nå vil derfor kunne virke noe overdimensjonert. Spørsmålet er om det ikke er bedre å legge opp til en prosess hvor biskopene gjør overfor særlig proster og kirkeverger på en annen måte.

BM-20/16 Vedtak:

Bispemøtet ber Kirkerådet avklare de juridiske og arbeidsrettslige forhold som saken reiser. Biskopene følger dette opp i sine bispedømmer.

BM 21/16

Liturgisak: revisjon av dåpsliturgien

Kirkerådet har oversendt sak om revidert dåpsliturgi (KR 20/16) til Bispemøtet. Saken har vært på bred høring og ble vedtatt i Kirkerådet i juni i år. I vedtaket ber Kirkerådet om å få saken tilbake fra Bispemøtet til kirkerådsmøtet 5. – 7. oktober med sikte på å fremme saken for behandling i Kirkemøtet 2017.

BM-21/16 Vedtak:

Bispemøtet har behandlet sak om revisjon av dåpsliturgien, som er oversendt fra Kirkerådet.

Dåpsliturgien er et helt sentralt element i luthersk kirkeliv. Det er en ordning for et av sakramentene og uttrykker grunnleggende elementer i vår kristne tro. Dåpen representerer en bred kontaktflate og et folkekirkelig møtepunkt.

Det legges til grunn at dåpsliturgien har vært grundig utredet, behandlet i flere organer og vært gjenstand for en omfattende høringsprosess. Det som nå foreligger, gjenspeiler synspunkter og vurderingsmomenter som er fremmet tidligere i prosessen.

Bispemøtet vil generelt gi uttrykk for at den reviderte liturgien kommer til rette med det meste av den kritikk som ble reist mot den gjeldende liturgien, og representerer en tydelig forbedring på flere punkter. Bispemøtet mener samtidig at liturgien på enkelte punkter fortsatt har et potensiale for forbedring.

På ett punkt har Bispemøtet en innvending som berører liturgiens læremessige og teologiske innhold. De foreslåtte formuleringer fra Kirkerådet i bønnen før dåpen (pkt 6) kommuniserer luthersk dåpsteologi på en utilstrekkelig måte. De underkommuniserer at synd og død er blivende realiteter i den døptes liv. Bispemøtet ber derfor om at dette blir gjort om, slik at det i stedet for to alternativer bønner, bare blir én bønn, formulert slik:

*Barmhjertige Gud, takk for at dåpens vann ved ditt ord er en nådens kilde, der du tilgir oss vår synd, frelser oss fra dødens makt og gir oss løfte om det evige liv.
Send din ånd så NN som døpes reises opp til det nye livet med Jesus Kristus vår Herre.*

Protokolltilførsel fra biskop Midttømme:

Etter den saksbehandlingen som er foretatt av ulike instanser, legges det nå frem en helhetlig dåpsliturgi hvor troens gave, koblingen mellom dåp og tro ikke er like eksplisitt uttalt som i tidligere dåpsliturgier.

Et stort flertall av høringsinstansene ønsker å beholde Joh.3,16 i innledningen, slik høringsforslaget, 2011-liturgien og 1981-liturgien har. Ved å ha dette som svært mange kjenner som «den lille bibel» som en fast del av dåpsliturgien, styrkes bevisstheten om Guds gave til oss.

Å tro er å ta imot gaven som er gitt i dåpen. Dette kan uttrykkes ved at ordene etter korstegningen konstaterer: «Du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham.»

BM 22/16

Liturgisak: Liturgisk musikk

Kirkerådet har oversendt til Bispemøtet sak om *Fastsetting av liturgisk musikk* (KR 21/16). Saken har vært på bred høring.

Saken ble vedtatt i Kirkerådet i juni i år. I vedtaket ber Kirkerådet om å få den tilbake fra Bispemøtet til kirkerådsmøtet 5. – 7. oktober med sikte på å fremme saken for behandling i Kirkemøtet 2017.

BM-22/16 Vedtak:

Bispemøtet har ingen vesentlige læremessige innvendinger mot det fremlagte forslag til liturgisk musikk til hovedseriene, som har lagt Kirkemøtets vedtak i 2015 til grunn.

Bispemøtet vil understreke betydningen av gjenkjennelse og til derfor bemerke følgende: Bare i særlige tilfeller bør det være åpning for å ta i bruk en annen hovedserie enn de tre allmenne hovedseriene. Også i slike tilfeller bør de ordinære prosedyrer for godkjenning gjelde, jf pkt 3 i Kirkerådets vedtak.

BM 23/16 Uttalelse til reformasjonsjubileet

Bispemøtet har tidligere bestemt at det skal utarbeides en uttalelse som aktualiserer reformasjonsjubileet i 2017, og som skal offentliggjøres på Kirkemøtet 2017.

Preses og visepreses vil sammen utarbeide et utkast til denne teksten, som vil bli behandlet på Bispemøtet 14. desember 2016.

BM-23/16 Vedtak:

Preses og visepreses utarbeider et utkast til uttalelse på bakgrunn av de momenter som fremkom i samtalen.

BM 24/16 Mal for vigsling av biskop

Det har ved flere anledninger vært drøftet behovet for en samlet fremstilling av prosedyrer, regler og retningslinjer som gjelder i forbindelse med vigsling av ny biskop. Det vises bl.a. til sak BM/AU 33/14 og sak BM 20/14.

Gjeldende mal for vigsling av biskop bør gjennomgås i lys av senere erfaringer, med sikte på å forbedre kritiske punkter og tydeliggjøre ansvarsforhold, oppgavefordeling og samhandling.

BM-24/16 Vedtak:

Bispemøtet gjennomgikk mal for vigsling av biskop, og ber om at den revideres på bakgrunn av momenter som fremkom i samtalen.

BM 25/16 Permisjoner m.v. for biskoper

Det er behov for å drøfte enkelte tema knyttet til permisjon, ferie og representasjon.

Studiepermisjon

Departementet tilstår frem til 1. januar 2017 studiepermisjon til biskoper etter råd fra preses, som koordinerer uttak av studiepermisjoner for biskoper. Ordning for studiepermisjon bygger på tidligere behandling i bispemøtet (sak BM 33/09), som er bekreftet i brev fra departementet av 22. desember 2009.

Studiepermisjon skal brukes til studier som kommer tjenesten og arbeidet til gode. Normalt vil det derfor ikke være grunnlag for å tilstå studiepermisjon mot slutten av tjenestetiden.

Ferie og fritid

Biskopene har rett til ferie etter gjeldende regler. Biskopene har imidlertid ikke arbeidstid, slik at ordinær avspasering normalt ikke er aktuelt.

Representasjon og ressursbruk

Tidligere i år fikk Svenska kyrkan stor oppmerksomhet knyttet til en økonomiforvaltning og en pengebruk som mange mente var sterkt kritikkverdig. Pengebruk, særlig ifm representasjon og reiser, handler ikke bare om forvaltning av knappe ressurser, men også om omdømme. I etterkant av det som har skjedd i Sverige, kan det være grunn til å reflektere over egen praksis.

BM-25/16 Vedtak:

Samtalen ble tatt til orientering.

BM 26/16 Nye tariffavtaler for presteskapet

I forbindelse med den kommende virksomhetsoverdragelsen av presteskapet fra staten til det nye nasjonale rettssubjektet for Den norske kirke, har Kirkerådet erklært seg ubundet av gjeldende tariffavtaler. Det betyr at statens HA og HTA ikke gjelder for prester og bispedømmerådstilsette fra og med 1.1.2017. Nye tariffavtaler vil måtte fremforhandles mellom tjenestemannsorganisasjonene og KA. Kirkerådet, som leder virksomheten i det nye rettssubjektet og er øverste, ansvarlige arbeidsgivermyndighet, vil være dem som gir KA signaler og føringer for forhandlingene.

I denne forbindelse ønsker Kirkerådet å konsultere biskopene.

BM-26/16 Vedtak:

Samtalen ble tatt til orientering.